

Ves, i tu fes igual (III): en primera línia de la transformació del món

Els cristians compartim amb moltes altres persones el desig de fer realitat els ideals que volem per al nostre món: justícia, solidaritat, caritat. Tanmateix, és difícil treballar junts sense frecs o conflictes. Com poden l'amor, la justícia i la solidaritat fer-se realitat en les nostres vides?

11/04/2024

Una mirada ràpida a qualsevol xarxa social o pàgina de notícies a Internet ens fa veure dues coses: que hi ha molt de sofriment al món i que, per això, que hi ha moltes crides a construir una societat millor. De vegades, les veus que fan aquestes crides semblen harmonioses, altres vegades poden ser discordants i demanar coses diferents, i fins i tot oposades. Tanmateix, el desig de fer el que és just, la consciència d'una vulnerabilitat col·lectiva i la convicció que hem de tenir cura els uns dels altres, marquen sense cap dubte la sensibilitat contemporània.

Seguir Crist vol dir preocupar-se pel món i els seus problemes. Si realment “el bé, com també l'amor, la justícia i la solidaritat, no s'assoleixen d'una vegada per

sempre”, sinó que “han de ser conquerits cada dia”,^[1] cadascun de nosaltres s’ha de preguntar: com hi puc contribuir? Quin és el meu paper?

Una crida a sentir el món com a nostre

Si ens parem a pensar-ho, el món és doblement nostre. Hem estat cridats a *cocrear-lo*, d’una banda, i a *coredimir-lo*, de l’altra. L’univers, creat en “estat de fer camí” (*Catecisme de l’Església Catòlica*, 302), ha estat encomanat a l’home perquè, mitjançant el seu treball, col·labori en el perfeccionament de la creació (*Gn* 1, 28). Alhora, el món està ferit pel pecat, per la qual cosa també el sofriment hi és present. Això mou el cor de Crist. A l’Evangeli veiem com, en veure les multituds de persones malaltes, “se’n compadí, perquè estaven malmenades i abatudes, *com ovelles sense pastor*” (*Mt* 9, 36), i en

curava les malalties. De nou, es commou davant dels qui l'han seguit diversos dies i no tenen res per menjar (cf. *Mt* 15, 32), i impulsa els seus deixebles a buscar el remei i fer-los responsables dels altres: “Doneu-los menjar vosaltres mateixos” (*Lc* 9, 13). Amb les poques coses que els deixebles troben, Jesús fa el miracle de la multiplicació dels pans i els peixos. Davant del sofriment o la indigència, Jesús es compadeix i respon activament. Surt a buscar necessitats materials, sempre amb l'objectiu d'arribar a les ànimes i portar-les a la vida eterna (cf. *Jn* 6). I, de la mateixa manera que el Pare l'ha enviat, Ell ens envia a col·laborar en la seva redempció (*Jn* 20, 21; *Mt* 28, 18-20).

En altres paraules, l'esforç cristià per promoure la solidaritat té un motiu més gran que el simple desig d'acabar amb el sofriment o mitigarlo. Això és bo i noble, però el cor de

Crist demana més: “Tothom coneixerà que sou deixebles meus per l’amor que us tindreu entre vosaltres” (Jn 13, 35). Un fill de Déu sap que la motivació més profunda per a l’acció social es basa en l’amor de Déu al món i a tota la humanitat, i en el fet que hem estat cridats a tornar el món a Déu Pare, en Crist, el seu Fill: “Prou som avisats que de res aprofita l’home si guanya tot el món, però es perd ell mateix. No obstant això, l’expectativa de la nova terra no ha d’afeblir, ans més aviat excitar, la sol·licitud de perfeccionar aquesta terra, on creix el Cos d’aquella nova família humana que ja és capaç d’oferir una certa besllum del món nou”.^[2]

Virtuts claus per servir la societat

La crida a transformar el món no es pot quedar en una idea abstracta. Cuidar i estimar sempre comporten acció: la justícia, la solidaritat i la

caritat són virtuts per ser viscudes. Cadascú perfecciona un aspecte diferent de les decisions i les activitats que duem a terme en la nostra relació amb els altres. I cadascuna d'aquestes es pot viure en dues àrees molt àmplies: el nostre afany per *renovar els sistemes i les estructures* en els nostres cercles socials i les nostres *trobades amb persones*.

La definició clàssica de justícia és “l'hàbit que ens permet donar a cadascú el que li correspon”.^[3] És una virtut que podem viure en un pla horitzontal, amb els nostres companys, o vertical, tant si tenim autoritat sobre un grup de persones com si no la tenim. Una idea clau per viure aquesta virtut és entrenar-nos per reconèixer què devem als altres per la nostra relació amb ells. En primer lloc, podem reflexionar sobre com vivim la justícia a la nostra feina, fent-la bé i amb integritat. Si

tenim autoritat, voldrem buscar veritablement el bé de les persones de les quals som responsables, no simplement el nostre benefici.

Tanmateix, si ens prenem seriosament el fet que Déu ens ha confiat el món, veurem que la nostra activitat no acaba en el nostre cercle immediat de treball i família.

Podríem considerar participar en altres projectes o unir-nos a iniciatives, a part del que ja fem, per *afavorir que altres membres de la societat puguin assolir unes condicions de vida dignes.*

Com a virtut, la solidaritat ressalta la nostra interdependència. Si la justícia reconeix que tota persona mereix certs béns, la solidaritat reconeix la nostra unitat amb els altres: compartim la mateixa naturalesa humana. Es tracta, per això, de “la determinació ferma i perseverant d’obstinar-se en favor del bé comú”,^[4] és a dir, “pensar i

actuar en termes de comunitat”.^[5]

D’una banda, l’exercici pràctic d’aquesta virtut és similar al de la justícia: amb el nostre treball i els nostres projectes abordem alguns trets de la societat, de manera que la ciutat en què vivim o la comunitat en què ens movem siguin llocs on cada persona pugui assolir la seva plenitud. D’altra banda, la solidaritat també consisteix a dedicar temps a compartir el sofriment, no només a afrontar-lo. Pot ser que alguns de nosaltres prefereixin lluitar públicament per alguna causa en concret i, per exemple, s’esforcin per sensibilitzar sobre la salut mental i la seguretat psicològica en les famílies. D’altres preferiran mostrar solidaritat de manera més privada, de tu a tu, com ara visitant ancians o malalts, sense publicar-ho a les xarxes socials. La solidaritat és especialment sensible a la vulnerabilitat i al sofriment: “Deriva de saber-nos responsables de la

fragilitat dels altres buscant un destí comú” i “s’expressa concretament en el servei”.^[6]

Tanmateix, la justícia i la solidaritat cristianes es fonamenten en quelcom més que reconèixer la nostra humanitat comuna. Gràcies a la fe, veiem que tenim en comú un origen diví i humà, i un destí compartit.^[7] Ens ha creat un Déu que ens estima i descendim d’Adam i Eva. Encara més: estem destinats a la felicitat de Déu en Crist, un fi que assolim quan som incorporats a un Cos, l’Església. En resum, hi ha una unitat real entre totes les persones, una unitat que s’actualitza mitjançant l’amor. La justícia i la solidaritat troben el seu veritable sentit només quan sabem que en la vida humana, en darrer terme, és l’amor —la caritat— el que ens fa responsables del desenvolupament aliè, en aquesta vida i amb vista a la següent.

De fet, la caritat ens uneix primer i, sobretot, a Déu.^[8] Una manera concreta en què aquesta realitat informa la nostra acció social és assegurant que els nostres objectius, plans i projectes siguin sempre coherents amb l'Evangelí, també quan no hi estiguin explícitament relacionats. Més encara, quan ens involucrem en activitats en favor d'altres, no hem de perdre de vista que és la unió amb Déu, la seva gràcia, el que fa possible el nostre amor cap al proïsme. Mitjançant la caritat considerem l'altre “com amb si mateix”, i aquesta atenció afectiva “provoca una orientació a buscar el seu bé gratuïtament”.^[9] Si ens relacionem així amb els altres, ens podem apropar al que el Papa Francesc anomena “amistat social”: un amor i una fraternitat que no exclouen ningú, que traspassa fronteres i que pot ser una base ferma per a ciutats i països.^[10]

Cadascun de nosaltres es troba en diferents ambients i circumstàncies. A més, cada societat i els grups que la formen varien de país a país, així que les vies per concretar la justícia, la solidaritat i la caritat tindran infinitat de variacions. Tot i així, hi ha passos concrets que tots podem considerar per convertir-nos en la classe de persones que seran agents de canvi mitjançant aquestes virtuts.

Transformar-nos constantment per canviar el món

El primer pas és conrear la nostra capacitat per percebre situacions de necessitat. Per exercir qualsevol virtut, primer m'he d'adonar de quina és la situació en què em trobo: en aquest cas, un problema social. Pot ser que el meu objectiu sigui petit, perquè absorbeix la meva vida quotidiana i el meu cercle d'acció immediat. Potser sé, en teoria, que hi ha molts problemes al món, però no

m'he parat a examinar-los de prop. Potser m'he acostumat a reaccionar amb pesar en veure o sentir males notícies, però mai m'he plantejat que aquestes situacions em poden interpel·lar i que jo hi puc respondre. Potser tot això em fa menys sensible a les necessitats de qui tinc a prop.

Decidir conrear aquesta sensibilitat pot passar per llegir més notícies, o fer atenció en el camí a la feina, o mirar el tauler (físic o en alguna xarxa social) de la meva parròquia. En tota societat hi ha almenys algun sector necessitat de justícia, solidaritat i caritat: els ancians als quals no acompanya ningú; els malalts terminals; les persones que no tenen accés a menjar, aigua o un allotjament digne; les persones amb discapacitat i les famílies que els cuiden (o que els abandonen); les persones que pateixen alguna malaltia mental; els nens o adults amb falta d'accés a l'educació; les

comunitats —autòctones, potser, o immigrants— marginades; els sensesostre o els refugiats: les persones que pateixen violència domèstica o abusos; les víctimes de desastres naturals; els treballadors amb condicions laborals inhumanes; els presos o les persones que viuen en llocs de conflicte o amb un nivell d'inseguretat alt; les mares solteres —o els pares—; els infants que pateixen assetjament escolar, o d'una altra mena; les víctimes d'addiccions a les drogues o al joc; les persones que no tenen accés a la cultura, l'esport o l'art; les persones socialment abandonades; els nens del carrer... Enumerar aquestes situacions ens ajuda a veure que no hi ha falta d'oportunitats per col·laborar.

Per això, el pas següent és comprometre's a actuar, no només sentir. Al nostre món correm el risc de quedar-nos passius davant

d'*inputs* constants. La solidaritat real no porta només a sentir compassió per les desgràcies que presentem, sinó també a alleujar el sofriment sempre que puguem. És impossible solucionar tots els problemes, però potser podem estudiar com contribuir a una societat més justa, o com dedicar part del nostre temps a un projecte social, potser fins i tot amb amics o en família. Si els problemes a gran escala semblen fora del nostre abast (tot i que, qui sap, pot ser no per a tots nosaltres), potser podem ajudar amb un donatiu a una organització que coneguem.

Si decidim involucrar-nos en una activitat cívica, un altre hàbit important és el de pensar i planejar un impacte significatiu, fins i tot si és alguna cosa com un dia dedicat a ajudar en un centre per a persones amb discapacitat. Per als qui es veuen limitats a activitats a curt termini, seria una pena que oferissin

solucions a tall de “pedaços”, o buscant un sentiment de satisfacció o alleujament. I els que poden dur a terme iniciatives a llarg termini, és important que evitin crear una dependència permanent d’aquestes ajudes. Podem fer obres molt bones si identifiquem clarament els objectius que ens proposem en el temps que tenim: en aquesta visita d’un dia a una casa d’acollida per a persones amb discapacitat, ensenyem els nostres voluntaris a afirmar la seva dignitat personal i subratllem el valor que suposa fer companyia. També podem dur a terme projectes bons si estudiem amb serietat el problema al qual ens enfrontem per arribar a la seva arrel, de manera que les intervencions que dissenyem capacitin les persones que ajudem i els proporcionin eines i habilitats amb què, en darrer terme, es puguin ajudar a si mateixes. En lloc de construir cases per a comunitats pobres, per exemple, hi

podem involucrar les persones, de manera que se sentin realment propietàries de les seves llars i es comprometin a un pla de formació per capacitar-se per al treball, de manera que aconseguixin mantenir un entorn sa i humà.

El Papa Francesc ens diu que la solidaritat és “molt més que alguns actes de generositat esporàdics [...]. També és lluitar contra les causes estructurals de la pobresa, la desigualtat, la falta de treball, de terra i d’habitatge, la negació dels drets socials i laborals. És enfrontar els efectes destructors de l’imperi dels diners. [...] La solidaritat, entesa en el seu sentit més profund, és una manera de fer història [...]”.^[11]

Expandir la nostra zona de confort

Ser agent de justícia, solidaritat i caritat no es redueix a la nostra actitud personal. Hi ha almenys uns

altres dos àmbits en què podem créixer com a cristians.

Quan ens involucrem en els problemes que hi ha al nostre voltant, segurament trobem més persones que senten la mateixa passió per canviar el món, però les seves idees o estils de vida potser no estan informats per la fe en Crist. Tanmateix, això no significa que no puguem compartir objectius comuns, veritablement humans. Potser una manera molt concreta de viure la solidaritat i la caritat sigui atrevir-nos a dialogar amb els qui pensen diferent que nosaltres, per trobar una manera de treballar junts, en comptes dels uns contra els altres. Potser l'esforç per la justícia tindrà resultats més bons si intentem superar la polarització, un tema especialment rellevant en la nostra època, tant en línia com cara a cara. Primer hem d'escoltar i dialogar per trobar el que ens uneix, i així

aconseguir un bé millor per a les persones que pateixen més en la nostra societat.

Finalment, ens podem atrevir a fer cada vegada un pas més. Per exemple, arran d'intentar viure la justícia a la feina podem considerar com impacta la nostra empresa o institució en la comunitat en la qual es mou. Després, ens podem plantejar la possibilitat de col·laborar en una iniciativa social, fora de l'àmbit laboral. I més tard, hi podem involucrar més persones. Si triem una necessitat que volem afrontar, si ens comprometem a actuar i planegem solucions a llarg termini, llavors la justícia, la solidaritat i la caritat podran configurar també la realitat al nostre voltant.

Veure Crist en cada persona

Mirem el nostre món imperfecte i veiem que les possibilitats de transformació són inesgotables.

Òbviament, hi ha molta feina per fer, i aquí hem detallat alguns hàbits que ens capaciten per dur a terme l'acció social de manera efectiva i oferir solucions reals als problemes que veiem. Però hi ha una cosa que ha de tenir un lloc prioritari al cap i al cor d'un fill de Déu: la veritable missió del cristià al món no consisteix merament a resoldre problemes, sinó que es tracta de *donar valor a cada persona*.

En altres paraules, l'eficàcia és important, però hem d'anar més enllà. Podríem muntar i mantenir un programa d'alimentació i d'educació i, així, cobriríem les necessitats bàsiques de nens d'una comunitat en risc i aconseguiríem crear un compromís solidari per part dels qui col·laboren en el programa. Però si aquells a qui ajudem són només un col·lectiu anònim per a nosaltres, simples "beneficiaris", si els veiem com a resultats que ens donen la

mesura de l'èxit del programa, o si ens quedem en el nostre sentiment de satisfacció davant d'una bona obra..., llavors no hem arribat al cor de l'Evangelí. La justícia i la solidaritat no es poden separar de la caritat veritable, que ens permet veure Crist en els altres.

Això suposa, per exemple, que en qualsevol activitat en què participem, o en la nostra manera de comportar-nos, intentem centrar-nos en les persones: “La generalització dels remeis socials [...] —que avui fan possible assolir resultats humanitaris, que en altres temps ni se somiaven—, no podrà suplantar mai la tendresa eficaç —humana i sobrenatural— d'aquest contacte immediat, personal, amb el proïsme”.^[12] Intentem ser conscients de com mirem les persones que ajudem, saber qui són i no només què necessiten, perquè una persona és molt més que allò del que manca.

Durant el temps que estem en contacte amb aquells als quals ajudem, entrem en les seves necessitats i el seu dolor, i els oferim cura i no pas un realisme fred o indiferent.^[13] Això porta un consol veritable, un contacte humà que és tan apreciat com l'alleujament material. Hi compartim temps, atenció i presència, i aconseguim — per a ells i per a nosaltres— la presència de Crist. Així els donem aquest “do sincer d’un mateix” que és la nostra veritable realització.^[14] No només estimem el proïsme, “ens convertim” en el proïsme de cadascú, així com Crist ens ha demanat que ho fem.^[15]

Pia K. Garcia

^[1] *Fratelli Tutti*, núm. 11

^[2] *Gaudium et Spes*, núm. 39.

[3] “...la justícia és l’hàbit segons el qual un, amb voluntat constant i perpètua, dona a cadascú el seu dret. I aquesta definició és gairebé igual a la que posa el Filòsof a V Ethic., en què diu que la justícia és l’hàbit segons el qual es diu que un és operatiu en l’elecció del que és just”: *Summa Theologica* II-II, Q. 58, art. 1 co.

[4] *Compendi de la Doctrina Social de l’Església*, núm. 193.

[5] *Fratelli Tutti*, núm. 116.

[6] *Fratelli Tutti*, núm. 115.

[7] Cf. *Laudato si’*, núm. 202.

[8] *ST* II-II Q. 26, art 1 co. i art. 2 co.

[9] *Fratelli Tutti*, núm. 93.

[10] Cf. *Fratelli Tutti*, núm. 94, 99.

[11] *Fratelli Tutti*, núm. 116.

[¹²] Sant Josep maria, *Carta 24.X.1942*, núm. 44.

[¹³] Cf. Fernando Ocariz, *Carta 14.II.2017*, 31.2.

[¹⁴] Cf. *Gaudium et Spes*, núm. 24:
“[Jesús] suggereix alguna semblança entre la unió de les persones divines i la unió dels fills de Déu en la veritat i en la caritat. Aquesta semblança manifesta que l’home, el qual, a la terra, és la sola criatura que Déu ha volgut per si mateixa, no es pot trobar, ell, plenament si no és a través del do sincer de si mateix”.

[¹⁵] Cf. *Fratelli Tutti*, núm. 81: “La proposta és la de fer-se presents davant de qui necessita ajuda, independentment de si forma part del mateix cercle de pertinença. En aquest cas, el samarità va ser qui *es va fer proïsme* del jueu ferit. Per tornar-se proper i present, va travessar totes les barreres culturals i històriques. La conclusió de Jesús és

una comanda: «Ves, i tu fes igual» (Lc 10, 37), és a dir, ens interpel·la a deixar de banda tota diferència i, davant el sofriment, tornar-nos propers a qualsevol. Llavors, ja no dic que tinc “proïsmes” als quals he d’ajudar, sinó que em sento cridat a tornar-me jo un proïsmes dels altres”.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca/article/ves-i-tu-fes-igual-
iii-en-primera-linia-de-la-transformacio-
del-mon-/](https://opusdei.org/ca/article/ves-i-tu-fes-igual-iii-en-primera-linia-de-la-transformacio-del-mon-/) (18/04/2025)